

III. ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA DOTKNUTÉHO ÚZEMIA

Za záujmové, t.j. priamo riešené územie navrhovanej činnosti sú považované pozemky v katastri obce Podtureň (141 547 m²), kde by sa mala realizovať individuálna a hromadná bytová výstavba. Areál výstavby sa nachádza na severozápadnom okraji obce v blízkosti pravého brehu rieky Váh, na západnej strane pozemky hraničia s k.ú. Uhorská Ves a rovnako na ľavej strane rieky sa nachádza k.ú. Uhorská Ves.

1 CHARAKTERISTIKA PRÍRODNÉHO PROSTREDIA, VRÁTANE CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ

1.1 GEOMORFOLOGICKÉ POMERY

Podľa regionálneho geomorfologického členenia Slovenska záujmové územie zaraďujeme do Alpsko-himalájskej sústavy – podsústavy Karpaty – provincie Západné Karpaty – subprovincie Vnútorne Západné Karpaty – Fatransko-tatranskej oblasti – celku Podtatranská kotlina – podcelku Liptovská kotlina – časti Liptovské nivy (Atlas krajiny SR 2002). Územie je na rozhraní morfometrických typov nerozčlenených rovín a silne členitých pahorkatín. Lokalita sa nachádza v nive rieky Váh s negatívnou kotlinovou morfoštruktúrou. Podľa orografického členenia patrí územie do Liptovskej kotliny, ktorá na juhu hraničí s pohorím Ďumbierske Tatry a na severe s pohorím Západné Tatry. Zo západu kotlinu ohraničujú pohoria Chočské vrchy a Veľká Fatra; z východu Vysoké Tatry, Kozie chrbty, Kráľovohorské Tatry a kotlina tu nadväzuje na Popradskú kotlinu. Terén posudzovanej lokality je rovinatý, s nadmorskou výškou okolo 610 m n.m.

1.2 HORNINOVÉ PROSTREDIE

1.2.1 Geologická stavba

Z geologického hľadiska začleňujeme územie do vrchnej triedy a paleogénu vnútorných Karpát, podklad tvoria pieskovce, vápnité ílovce – flyš (hutianske a zuberské súvrstvie); lutétoligocén. Kvartérny pokryv tvoria fluviálne sedimenty (nivné humózne hliny alebo hlinito-piesčité, štrkovito-piesčité hliny dolinných nív. Hrúbka kvartérneho pokryvu v severnej časti lokality je 2 – 5 m a v južnej časti je 5 – 10 m. Podľa regionálneho geologického členenia lokalita je na rozhraní jadrového pohoria Ďumbierskych Tatier a vnútrokarpatského paleogénu Liptovskej kotliny.

Inžinierskogeologická charakteristika

Podľa inžiniersko-geologickej rajonizácie patrí územie do rajónu náplavov horských tokov (rajón Fh) a formácie kvartérnych sedimentov. Kvartér je reprezentovaný fluviálnymi sedimentami rieky Váh (nivné sedimenty), s hrúbkou kvartérneho pokryvu 5 – 10 m. Povrchovú vrstvu tvoria prevažne piesčité hliny, hliny, hlinité piesky a hlinité štrky holocéneho veku. Z pohľadu regionálneho geologického členenia územie je na rozhraní oblasti jadrového pohoria Ďumbierskych Tatier a vnútrokarpatského paleogénu Liptovskej kotliny.

1.2.2 Geodynamické javy

Z tektonického hľadiska územie patrí do vnútorných Západných Karpát a etapy neoalpínskych tektonických štruktúr Západných Karpát. Formácie vnútorných Západných Karpát boli naložené na paleoalpínsku príkrovovú sústavu. Naložené formácie pozostávajú zo sedimentárnej panvy s paleogénnou a vrchnokriedovou výplňou, typy naložených formácií sú vnútrokarpatské extenzné panvy v tyle subdukčnej zóny (vnútrokarpatské extenzné panvy v tyle subdukčnej zóny stredného eocénu až spodného miocénu; hlbokovodné sedimenty vonkajšieho šelfu, svahu a oceánskych

plošín). Terciér vnútorných Západných Karpát v podloží oblasti tvorí mezozoikum hronika. Z hľadiska neotektonických javov je oblasť charakterizovaná ako negatívna jednotka so stredným poklesom. Rovinné územie nie je postihnuté žiadnymi svahovými deformáciami, nie sú zaregistrované žiadne zosuvy a z hľadiska náchylnosti na svahové pohyby je územie zaradené do rájónu stabilných území. V území je slabá až žiadna veterná erózia a rovnako nie je významná vodná erózia.

Najbližšia lokalita ohrozená potenciálnym zosuvom (zmiešané a suťové zeminy a elúviá/horniny skalné) je cca 400 m severne (nad železničnou traťou – rájón nestabilných území – III.A, III. C). Táto potenciálne zosuvná oblasť neohrozuje samotnú lokalitu výstavby.

Seizmicita územia

Seizmické ohrozenie v hodnotách špičkového zrýchlenia na skalnom podloží dosahuje v území hodnoty 0,8 - 0,99. Seizmické ohrozenie v hodnotách makroseismickej intenzity dosahuje v území hodnotu 6, čo je stredné ohrozenie.

1.2.3 Ložiská nerastných surovín

Na samotnej lokalite a ani v blízkom okolí sa nenachádzajú ložiská nerastných surovín. Najbližšie ložisko nevyhradených nerastov Liptovský Ján – Luhy nad priehradou (stavebné suroviny– štrky) sa nachádza približne 1 km juhozápadne pri diaľnici D1(západne od Uhorskej Vsi).

1.3 KLIMATICKÉ POMERY

Oblasť patrí do kotlinovej mierne chladnej klímy, podľa Končekovej (1958) klasifikácie je klíma mierne teplá, vlhká, vrchovinová (M6).

Klimatická charakteristika územia (Klimatický atlas Slovenska, SHMÚ 2015):

Priemerná ročná teplota vzduchu (°C):	6 - 7
Priemerná mesačná teplota vzduchu v januári (°C):	-3 - -4
Priemerná mesačná teplota vzduchu v júli (°C):	17 - 18
Priemerný počet dní bez mrazu:	210 - 225
Priemerný ročný počet mrazových dní ($T_{\min} > 0^{\circ}\text{C}$):	140 - 160
Priemerný ročný počet ľadových dní ($T_{\max} < 0^{\circ}\text{C}$):	30 - 40
Priemerný ročný počet tropických dní ($T_{\max} \geq 30^{\circ}\text{C}$):	4 - 6
Priemerný ročný úhrn zrážok (mm):	601 - 700
Priemerný ročný počet zrážkových dní s úhrnom ≥ 1 mm:	111 - 120
Priemerný ročný počet zrážkových dní s úhrnom ≥ 10 mm:	17 - 20
Priemerný sezónny počet dní so snežením:	41 - 50
Priemerný sezónny počet dní so snehovou pokrývkou:	76 - 90
Priemerný sezónny počet dní so snehovou pokrývkou ≥ 20 cm:	≤ 20

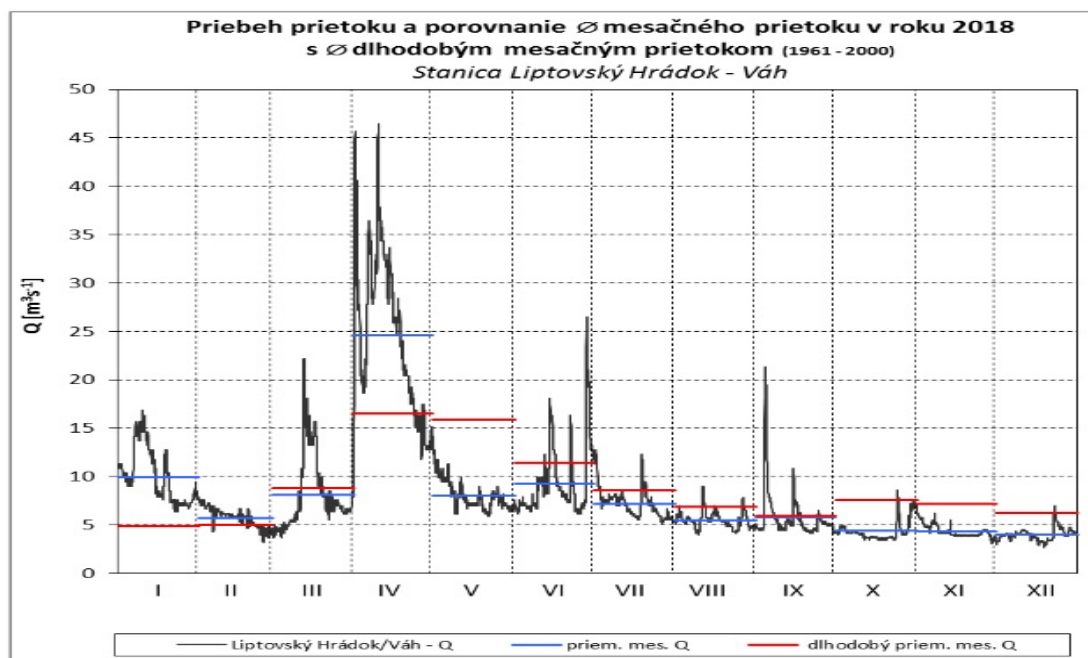
1.4 VODA

1.4.1 Povrchové vody

Najbližšia vodomerná stanica sa nachádza na ľavostrannom prítoku Váhu, na toku Štiavnica v Liptovskom Jáne. Najbližšia vodomerná stanica na hornom toku Váhu od lokality je stanica Liptovský Hrádok a na dolnom toku od lokality stanica Liptovský Mikuláš. Lokalita sa nachádza na pravom brehu Váhu pri ceste III/2340, ktorá prechádza Uhorskou Vsou a napája sa na severe na cestu I/18. Koryto Váhu v tomto úseku nie je upravené, brehy tvoria predovšetkým vysoká drevinová vegetácia a pri koryte väčšinou travinnobylinná vegetácia. Najbližší pravostranný prítok Váhu v oblasti je potok Jamníček v obci Podtureň (cca 400 m), ktorý pramení v predhorí Západných Tatier. Na toku Váhu cca 50 m západne od cesty III/2340 sa nachádza malá vodná elektráreň haťového typu

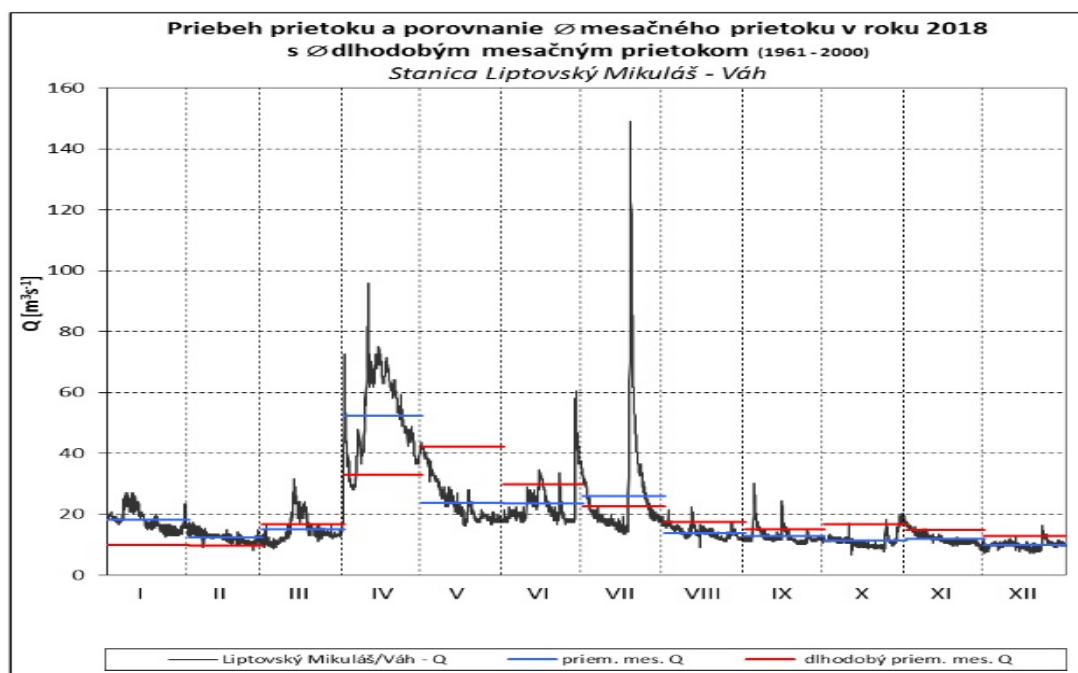
s celkovým inštalovaným výkonom 0,85 MW, ktorá je v prevádzke od roku 2018. Správu toku Váh zabezpečuje Slovenský vodohospodársky podnik. Lokalita sa nenachádza v oblasti povodňového ohrozenia a rizika v okrese Liptovský Mikuláš. Priebeh prietoku rieky Váh v území je znázornený na obr. 2 a obr. 3; priemerné denné prietoky na obr. 4; atmosférické zrážky v povodí rieky Váh v roku 2018 v tab. 1 a úhrn zrážok v povodí rieky Váh v roku 2018 na obr. 5.

Obr. 2 Priebeh prietoku na stanici Liptovský Hrádok – Váh v roku 2018

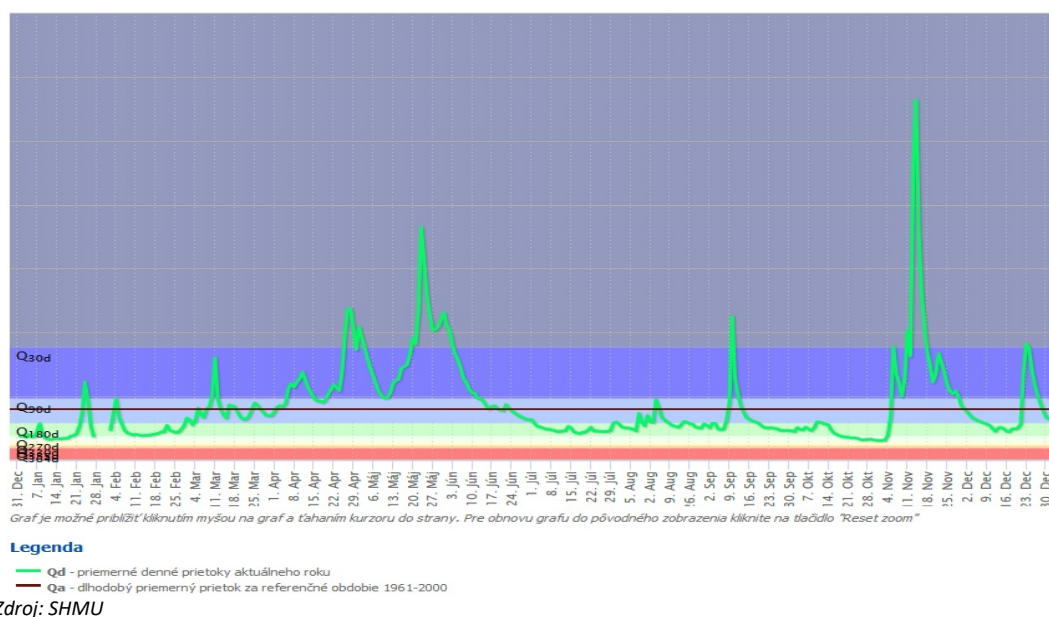

Zdroj: SHMU

Obr. 3 Priebeh prietoku na stanici Liptovský Mikuláš - Váh v roku 2018

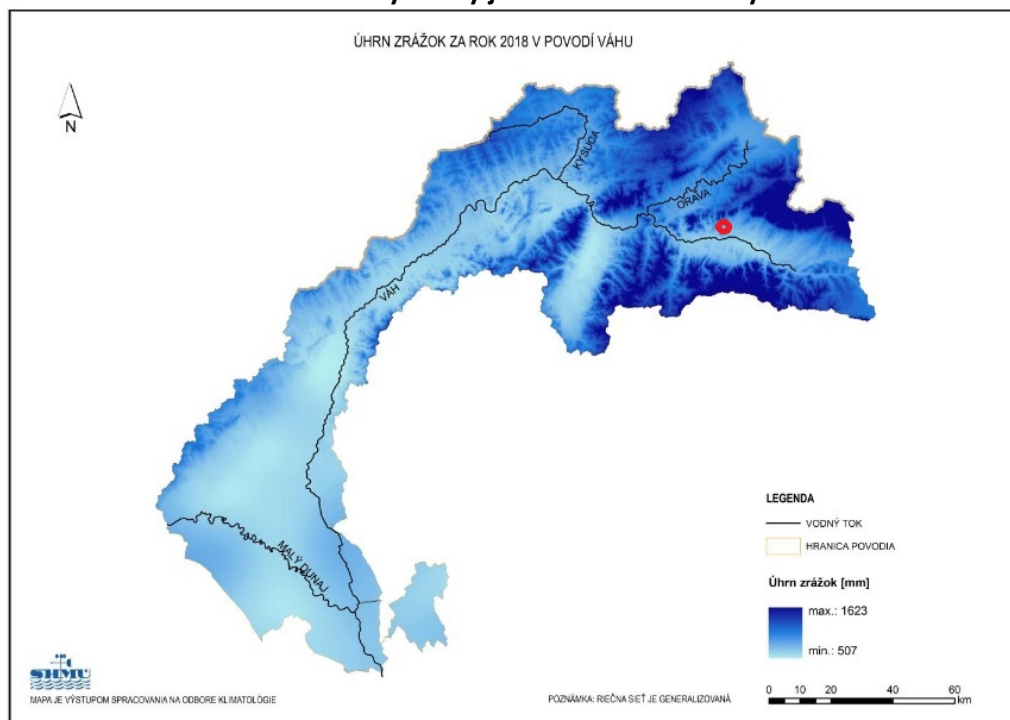
Zdroj: SHMU

Obr. 4 M-dennosť priemerných denných prietokov roku 2019 na stanici Liptovský Mikuláš - Váh**Tab. 1 Atmosférické zrážky v povodí rieky Váh v roku 2018**

Povodie		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Rok
Váh	mm	38	34	47	25	66	114	76	78	88	50	20	85	721
	%	72	70	104	44	78	111	83	86	135	87	28	127	87
	Δ	-15	-15	+2	-32	-19	+11	-15	-12	+23	-7	-51	+18	-111

Pozn.: Δ – ide o výšku nadbytku (+), deficitu (-) zrážok v litroch na meter štvorcový vo vzťahu k normálu (1961-1990)

Zdroj: SHMU

Obr. 5 Úhrn zrážok v povodí rieky Váh v roku 2018. Pozn.: Max – tmavomodrá – 1623 mm, Min – svetlomodrá – 507 mm. Lokalita výstavby je znázornená červeným kruhom

1.4.2 Podzemné vody

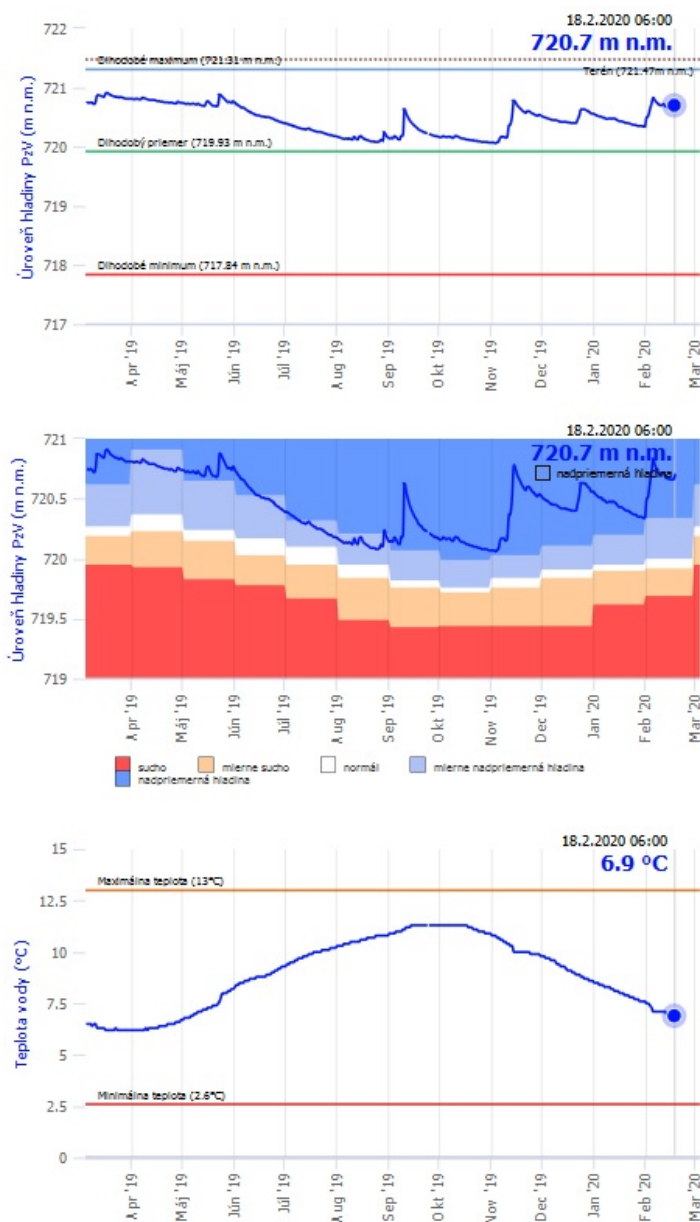
Oblasť patrí do južného okraja hydrogeologického regiónu paleogén a kvartér západnej a strednej časti liptovskej kotliny. V území sú zvodnené s prevažne medzizrnovým typom priepustnosti (nespevnené sedimenty), fluvialne sedimentačné prostredie so štrkom a piesčitým štrkom poriečnej nivy rieky Váh, tento je prekrytý povodňovými hlinami. Priepustnosť podzemnej vody je pórová a hladina väčšinou voľná. Režim podzemných vôd je ovplyvňovaný riekou Váh, s ktorou sú podzemné vody v hydraulickej spojitosti. Kolísanie hladiny podzemnej vody ovplyvňujú klimatické pomery a hydrologické stavy rieky. HG vrt hladiny podzemnej vody (HV-335) na pravom brehu Váhu sa nachádza severozápadne od lokality (cca 0,5 km), s úrovňou hladiny podzemnej vody 3,3 m. Ďalší IG vrt (J-155) na pravom brehu Váhu je juhovýchodne od lokality (cca 450 m) s úrovňou hladiny podzemnej vody 3,3 m. Úroveň hladiny podzemnej vody na lokalite (podľa HG posudku Pirman 07/2019 pre Rekonštrukcia MK na ul. Kamenie Podtureň) sa nachádza medzi 1,5-2,5 m, smer prúdenia podzemnej vody je juhozápad. Využiteľné množstvo podzemných vôd v hydrogeologickom regióne na lokalite je 5 – 9,99 l/s/km². Najbližšia stanica merania kvantity podzemných vôd v území je Beňadiková - Uhorská Ves (335) a stanica Podtureň (335), a merania kvality podzemných vôd je stanica Vavrišovo (611990). Na sonde Vavrišove (346) severne od obce Vavrišovo (cca 6,7 km od lokality) sa monitoruje kvalita aj kvantita podzemných vôd (obr. 6).

1.4.3 Minerálne a termálne vody

Územie sa nachádza na rozhraní kolektora podzemných vôd mezozoika (juh) a triasových karbonátov (sever – Liptovská kotlina). Na lokalite sa nachádzali dva pramene minerálnej vody. Prameň LM-102 – kyslá voda – je vyschnutý, bez vody, zachytený je do betónovej šachty 1,5 x 1,5 m, hĺbokej 2,5 m. V roku 1999 pri výstavbe novej priehrady na Váhu sa objavili dva nové pramene asi 100 m juhozápadne, ale pri ďalšej výstavbe boli zlikvidované. Prameň LM-103 sa nachádza 10 m východne od prameňa LM 102. Je vyschnutý, bez vody, zachytený je do betónovej šachty 1,5 x 1,5 m, hĺbokej 2,5 m. Blízko od lokality severne na parkovisku pri ceste I/18 sa nachádza prameň LM-144. Pri rekonštrukcii cesty bol zničený a v súčasnosti je bez vody. Kedysi bol veľmi často využívaný, na mieste prameňa je dnes betónová skruž v drevenom, ale už značne schátralom altánku. Severozápadne od lokality na pravej strane Váhu asi 200 metrov od cesty do Liptovského Jána sa nachádza minerálny prameň Uhorčianka. Zloženiu dominuje sodík, draslík, vápnik, horčík a chlorid sodný. Tento prameň bol využívaný už od roku 1500, v roku 2012 bol sprístupnený verejnosti (drevený prístrešok s lavičkami).

1.4.4 Vodohospodársky chránené územia

V riešenom území sa nenachádzajú žiadne chránené vodohospodárske oblasti ani ochranné pásma vodných zdrojov zmysle zákona o vodách č. 364/2004 Z. z. Územie nespadá do citlivých ani zraniteľných oblastí (t.j. oblasti, kde sú vody ohrozené alebo znečistené dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov) podľa zákona o vodách (364/2004 Z.z.) a nariadenia vlády č. 174/2017 Z.z. Oblasť tiež nespadá do zraniteľnej oblasti ohrozenia vodných zdrojov podľa nitrátovej direktívy (Smernica 91/676/EC o ochrane vodných zdrojov pred znečistením dusičnanmi pochádzajúcimi z poľnohospodárstva). Na ploche riešeného územia ani v jeho bližšom okolí sa nenachádzajú vodné zdroje využívané na zásobovanie vodou okolitého obyvateľstva.

Obr. 6 Ukazovatele (úroveň hladiny, teplota vody) podzemnej vody na stanici Vavrišovo (346)

Zdroj: SHMU

1.5 PÔDA

Na lokalite sú fluvizeme typické z nekarbonátových aluviálnych sedimentov, slabo skeletovité, hlboké a stredne ťažké. Zrnitostná trieda je hlinitá až piesčito-hlinitá. Retenčná schopnosť pôdy je stredná až veľká a priepustnosť stredná. Pôdy sú z pohľadu vlhostného režimu hodnotené ako vlhké. Kvalita pôdy je stredná (BPEJ –0906012), sú to menej produkčné orné pôdy (O6). Produkčný potenciál poľnohospodárskej pôdy je 55 (100 bodov IP). Potenciálna produkcia fytomasy je stredná (10,11 t/ha). Potenciálna vodná erózia je žiadna až slabá (odnos menej ako 4 t/ha) a potenciálna veterná erózia je rovnako žiadna až slabá. Náchylnosť na kompakciu (zhutnenie) je primárna aj sekundárna (genetické vlastnosti pôdy + činnosť človeka). Inaktivácia organických kontaminantov (podiel polutantov, ktorý sa zachytí v pôdnom profile a neprenikne z pôdy do podlažia) je stredná (6,75 - 10,11). Transport organických kontaminantov (podiel kontaminantu, ktorý sa v pôde nezadrží) je

stredný (6,75 - 10,11). Humusový horizont pri Váhu je stredne hlboký (18-24 cm) a pri ceste I/18 hlboký (24-30 cm). Pôdna reakcia je neutrálna (7,3 pH). Obsah humusu v pôde je stredný (1,8 – 2,3 %). V území je nekontaminovaná pôda, geogénne podmienený obsah niektorých rizikových prvkov dosahuje limitné hodnoty A (referenčná hodnota znamená, že pôda nie je kontaminovaná, ak je koncentrácia prvku/látky pod touto hodnotou). Pôdy sú na minerálne chudobných substrátoch náchylné na acidifikáciu. Na lokalite sa nenachádzajú melioračné zariadenia.

1.6 BIOTA

1.5.1 Flóra

Na základe fytogeografického členenia Slovenska (Atlas krajiny SR, 2002) záujmové územie patrí do: ihličnatá zóna v okrese Liptovská kotlina. Územie patrí do alpského biogeografického regiónu, rastlinstvo tu má horský ráz. Potenciálna vegetácia sú jelšové lesy na nivách podhorských tokov, severnejšie od lokality by sa nachádzali smrekové lesy zamokrené a v okolí oblasti nivy zmiešaný listnato-ihličnatý les v severných karpatských kotlinách.

Severná a východná časť lokality sa nachádza na unifikovanej ornej pôde (cca 9 ha), západná časť do dvoch plôšok TTP (spolu cca 1,45 ha), plochy ornej pôdy od TTP odeľujú pásy lesnej vegetácie a tiež južná časť lokality zasahuje do plôch lesných porastov. Južnou polovicou cez lesné plochy a plochy TTP prechádza nespevnená cesta, ktorá spája domovú zástavbu s cestou III/2340. Pôvodná vegetácia bola na veľkej časti lokality odstránená a premenená na ornú pôdu a TTP. Zachovali sa malé časti lužných lesov s pozmeneným druhovým zložením (obr 7).

Obr. 7 Územie výstavby v k.ú Podtureň, červená znázorňuje hranicu výstavby

Zdroj ortofoto: © Eurosenec

Podľa 543/2002 Z. z. (Zákon o ochrane prírody a krajiny) a podľa § 2 tohto zákona patrí brehový porast medzi významné krajinné prvky. Podľa § 3 toho istého zákona, významný krajinný prvok

možno užívať len takým spôsobom, aby nebol narušený jeho stav a nedošlo k ohrozeniu alebo k oslabeniu jeho ekologicko-stabilizačnej funkcie. Z tohto dôvodu by sa nemalo do týchto brehových porastov pri výstavbe zasahovať.

V priebehu apríla a mája bolo vykonané mapovanie biotopov na záujmovej lokalite. Výsledky mapovania sú uvedené v prílohe 4.

1.5.2 Fauna

Na základe zoogeografického členenia Slovenska (terestrický biocyklus) (Atlas krajiny SR, 2002) záujmové územie patrí do provincie listnatých lesov podkarpatského úseku, je zaklínené medzi pohoriami západokarpatského úseku (Nízke Tatry - juh, Tatry - sever). Z pohľadu limnického biocyklu patrí územie do pontkaspickej provincie a hornovážskeho okresu. Do oblasti sa šíria živočíchy karpatskou cestou z východu, sarmatskou cestou zo severu a panónskou cestou z juhu.

Faunu priamo riešeného územia tvoria prevažne druhy poľnohospodárskej krajiny. Druhovú diverzitu územia zvyšujú prítomné krajinné prvky – brehové porasty rieky Váh.

V príslušnom území sa môže vyskytovať aj niekoľko desiatok druhov hniezdiacich vtákov, predovšetkým z radu spevavcov, ktoré hniezdia hlavne v častiach s vegetačnou pokrývkou (brehové porasty). Z čeladi možno spomenúť krkavcovité, drozdovité, sýkorkovité, penicovité, muchárovité, pinkovité a ďatľovité. Ďalšie druhy sú viazané na neďaleké vidiecke osídlenie a hniezdia v dutinách a štrbinách budov (vrabec domový, holub domáci, belorítka obyčajná, kavka tmavá). Z dravých druhov vtákov sa v poľnohospodárskej krajine a vo vidieckej krajine prostredím často vyskytuje sokol myšiár a myšiarka ušatá.

Všetky druhy prirodzene sa vyskytujúcich vtákov sú na území Slovenska chránené podľa zákona o ochrane prírody 543/2002 Z. z. Pri výstavbe je tiež dôležité dbať na § 4, odsek 4 zákona č. 543/2002 Z. z.; každý, kto buduje alebo plánovane rekonštruje nadzemné elektrické vedenie, je povinný použiť také technické riešenie, ktoré bráni usmrcovaniu vtákov. Preto je potrebné osadzovať bezpečné konzoly alebo na stĺpy elektrického vedenia namontovať ekochráničky, ktoré zabraňujú vtákom v kontakte s drôtmi a kovovou konštrukciou stĺpu.

Z kopytníkov sa v území môže vyskytovať srnec lesný (*Capreolus capreolus*), jeleň lesný (*Cervus elaphus*), diviak lesný (*Sus scrofa*); z bylinožravcov tiež zajac poľný (*Lepus europaeus*); zo šeliem líška hrdzavá (*Vulpes vulpes*), kuna lesná (*Martes martes*), jazvec lesný (*Meles meles*), lasica obyčajná (*Mustela nivalis*) a tchor tmavý (*Mustela putorius*). V území môžu byť početné hlodavce (hraboše) a hmyzožravce (krty, ježe, piskory). Všetky vymenované druhy môžu využívať územie ako potravný a tiež ako úkrytový habitat.

Okraj územia pri brehoch rieky Váh môže využívať vydra riečna (*Lutra lutra*) a tiež bobor euroázijský (*Castor fiber*), pravdepodobne skôr pre migračné účely.

V širšom okolí sú najhodnotnejšie ako biotop pre živočíchy brehové porasty rieky Váh a nemožno opomíňať krajinné prvky (remízky, solitéry, stromoradia) poľnohospodárskej krajiny.

1.6 CHRÁNENÉ ÚZEMIA

1.6.1 Územná ochrana prírody

Priamo do riešeného územia nezasahuje žiadne chránené územie národnej a ani európskej sústavy chránených území, resp. ochranné pásmo. V zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v platnom znení tu platí 1. stupeň ochrany.

Z národnej sústavy sa najbližšie južným smerom nachádza ochranné pásmo NP Nízke tatry (cca 400 m), samotný národný park je vzdialený približne 3,5 km. Najbližšie maloplošné chránené územie je

chránený areál Hrádocké arborétum (cca 3 km) juhovýchodným smerom v Liptovskom Hrádku. Z európskej sústavy sa najbližšie (3,5 km) južným smerom nachádza chránené vtáčie územie (SKCHVU018 Nízke Tatry, zároveň územie európskeho významu SKUEV0302). Severná časť Liptovského Hrádku patrí do biosférickej rezervácie Tatry.

1.6.2 Druhovú ochranu prírody

Na samotnej ornej pôde hniezdia len zriedkavo vtáky. Hniezdne prostredie predstavuje lesná brehová vegetácia Váhu. Samotná lokalita môže slúžiť ako potravný a úkrytový habitat kopytníkov, drobných zemných cicavcov a ďalších cicavcov.

1.6.3 Chránené stromy

Priamo v lokalite ani v blízkom okolí sa nenachádza žiadny chránený strom.

2 KRAJINA, KRAJINNÝ OBRAZ, STABILITA, OCHRANA KRAJINY, SCENÉRIA

2.1 ŠTRUKTÚRA KRAJINY A VYUŽITIE ÚZEMIA

Súčasná krajinná štruktúra (druhotná krajinná štruktúra, využitie zeme) je tvorená súborom prvkov, ktoré človek ovplyvnil, čiastočne alebo úplne pozmenil, resp. novo vytvoril ako umelé prvky krajiny. Krajinné-ekologické podmienky a potenciál jednotlivých krajinných štruktúr výrazne ovplyvnili antropogénna činnosť v riešenom území. Dominantným typom krajiny riešeného územia je poľnohospodárska krajina, v ktorej dominuje orná pôda. Na juhu lokality preteká koridor rieky Váh so zvyškami brehovej vegetácie a lúkami. Na ľavej strane od rieky sa rozprestiera vidiecka krajina obce Uhorská Ves, na pravej strane od rieky na východnom okraji sú nové radové zástavby rodinných domov obce Podtureň. Severom prechádza cesta prvej triedy I/18 a železničná trať, a na sever od nej sú plochy ornej pôdy, trvalých trávnych porastov, lesné plôšky a menšie dediny predhoria Západných Tatier. Prirodzená krajinná pokrývka bola na viac ako 90 % územia pretvorená činnosťou človeka.

V širšom území sú lokalizované nasledovné prvky:

Antropogénne prvky:

- rozvody vedenia vysokého napätia 22 kV, 230/400 V
- cesty I., II. a III. triedy, miestne, obslužné a areálové komunikácie, lesné a poľné cesty;
- spevnené plochy a parkoviská, železničná trať;
- individuálna bytová výstavba (rodinné domy), hromadná bytová výstavba (štvorposchodové bytovky), športové ihriská, školské zariadenia, objekty služieb a predajní a pod.;
- priemyselné podniky, skladové plochy a pod.;
- obecná zeleň, parky;
- orná pôda, trvalé trávne porasty, záhrady, zvernica a pod.

Prírodné prvky:

- lesná vegetácia,
- nelesná drevinová vegetácia,
- krovinná a líniová drevinová vegetácia (stromoradia, remízky, brehové porasty),
- ruderalne porasty,
- rieka Váh a jej prítoky.

Samotnú lokalitu predstavuje orná pôda strednej kvality v severnej časti, kde je ohraničená cestou I/18. Z východnej strany je pozemok lemovaný kríkovitou vegetáciou od radovej zástavby rodinných domov, na juhovýchodnom okraji hraničí s radovou zástavbou rodinných domov. Na juhu zasahuje lokalita do lesnej plochy, trvalého trávneho porastu a lesnej plôšky oddeľujúcej ornú pôdu od TTP. Zo západnej strany je plocha ohraničená cestou III/2340.

2.2 PRVKY ÚZEMNÉHO SYSTÉMU EKOLOGICKEJ STABILITY

Posudzovaná činnosť nezasahuje do žiadneho prvku ÚSES. Lokalita hraničí s biokoridorom nadregionálneho významu rieky Váh. Najbližšia genofondová lokalita severne od lokality (cca 100 m) za železničnou traťou je Velínok (suchomilné travinno-bylinné a krovinné porasty na vápnom substráte). Najmä úseky s brehovou vegetáciou majú zásadný význam ako biotop a migračný koridor mnohých živočíchov, stabilizačný prvok brehov, mikroklimatickú funkciu a protipovodňovú funkciu.

3 OBYVATEĽSTVO, JEHO AKTIVITY, INFRAŠTRUKTÚRA A KULTÚRNO-HISTORICKÉ HODNOTY ÚZEMIA

3.1 OBYVATEĽSTVO

Lokalita sa nachádza na západnom okraji katastrálneho územia Podtureň (okres Liptovský Mikuláš) a susedí s katastrálnym územím Uhorská Ves, Žilinský kraj. Lokalita hraničí v juhovýchodnej časti so zástavbou rodinných a bytových domov (11 bytových domov, 36 rodinných domov) obce Podtureň. Výstavba predstavuje rozšírenie tejto zmiešanej zástavby. Na ľavej strane rieky Váh sa rozprestiera obec Uhorská Ves.

Obec Uhorská Ves sa spomína od 13. a obec Podtureň od 14. storočia, väčšina obyvateľov v oblasti sa zaoberala poľnohospodárstvom.

V roku 1993 mala Podtureň 428 obyvateľov, od roku 1997 začal počet obyvateľov pozvoľne stúpať a prudký nárast začal po roku 2004 až do roku 2011 (počet sa viac ako zdvojnásobil), odvtedy sa tempo zvyšovania počtu obyvateľov znížilo (obr. 8). V roku 2018 mala Podtureň 1107 obyvateľov (ženy: 581, muži: 526), z toho prirodzený prírastok bol 6, migračné saldo (počet prisťahovaných – počet odsťahovaných) bolo 11 a celkový prírastok obyvateľstva bol 17.

Obec Uhorská Ves je najstaršou písomne doloženou obcou na Liptove, ktorej vznik sa datuje od roku 1230 v listine kráľa Ondreja II. Obyvateľstvo obce sa v tom čase zaoberalo okrem poľnohospodárstva aj plnícťvom po rieke Váh a domáckou výrobou. V 15. Storočí boli v obci si tu bohatí sediaci postavili najstaršie kúrie na Liptove. Počas SNP sa obyvatelia zapojili do odboja. V obci sa nachádza murovaná neoklasicistická zvonica postavená v roku 1924.

V roku 1993 mala Uhorská ves 445 obyvateľov, do roku 2000 počet obyvateľov veľmi mierne klesal, od tohto roku začal naopak mierne stúpať na úroveň 496 v roku 2018 (ženy: 253, muži: 243) (obr. 8), z toho prirodzený prírastok bol 6, migračné saldo (počet prisťahovaných – počet odsťahovaných) bolo 2 a celkový prírastok obyvateľstva bol 8.

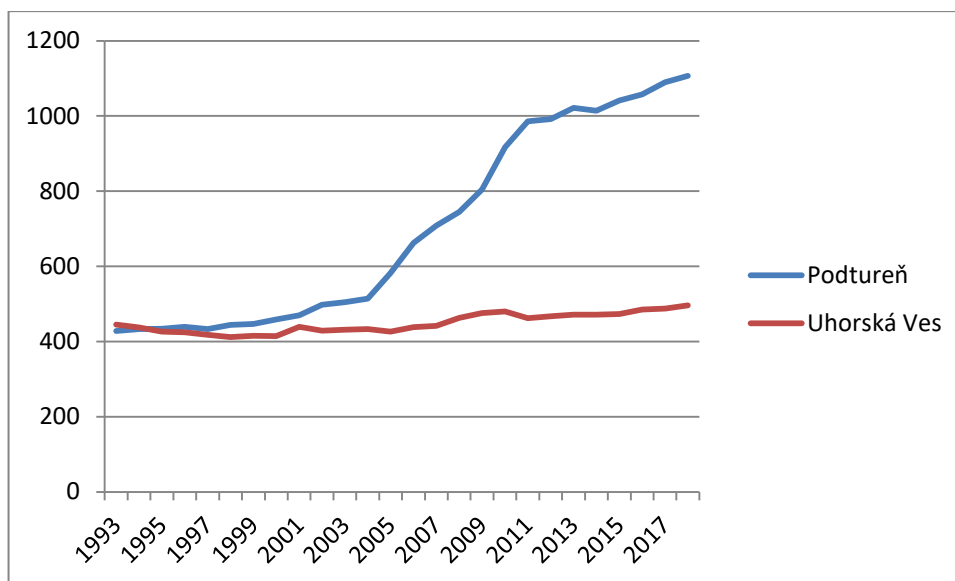
Počet narodených v Podturni od roku 1996 až do roku 2007 sa pohyboval medzi 2 – 9 (priemer 4,5), výraznejšie začal narastať po roku 2008 (priemer 11,6), v roku 2018 bol ich počet 13. Podobne v Uhorskej Vsi po rok 2007 bol počet narodených medzi 1 -6 (priemer 3,2), narastať začal viac po roku 2008 (priemer 6,3), v roku 2018 bol 10 (tab. 2, tab. 3).

Počet zomretých od roku 1996 sa pohybuje medzi 2 – 11, najnižší bol medzi rokmi 2002-2010 (priemer 5,2), naopak posledných 8 rokov sa zvýšil (priemer 7,9), v roku 2018 bol 6. Počet zomretých v Uhorskej Vsi je väčšinou okolo 3-5 ľudí ročne, najvyšší počet bol v roku 2013 (9) a 2015 (11).

Priemerný vek v Podturni od roku 1996 do roku 2004 bol okolo 40 rokov, potom v priebehu troch rokov klesol na 36, od roku 2011 začal znovu mierne stúpať na súčasných 38 rokov. Priemerný vek v Uhorskej Vsi za posledných 23 rokov sa drží na úrovni 40-42 rokov, v roku 2018 bol 41.

Prirodzený prírastok (počet živonarodených – počet zomretých) v Podturni od roku 1996 až do roku 2007 bol prevažne negatívny (priemer -2,1), od roku 2008 je naopak prevažne pozitívny (priemer 4,4), v roku 2018 bol +6. Podobne v uhorskej Vsi bol prirodzený prírastok do roku 2006 prevažne negatívny priemer (-1,4) a po tomto roku prevažne pozitívny (priemer 1,8), v roku 2018 bol +6.

Obr. 8 Vývoj počtu obyvateľov v Podturni a Uhorskej Vsi medzi rokmi 1996 – 2018 (stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 31.12)

Zdroj: www.statistics.sk

Počet potratov v Podturni sa pohybuje medzi 0 -3 ročne, pričom najviac ich bolo medzi rokmi 2007-2010, v roku 2018 bol jeden. Počet potratov v Uhorskej Vsi sa pohybuje medzi 0-4, pričom od roku 2007 ich počet je 0 (výnimka 2016 – 1).

Počet prisťahovaných v Podturni narastal od roku 1996 relatívne mierne (ročný priemer 18), najviac obyvateľov sa prisťahovalo medzi rokmi 2005-2011 (priemer 78), najviac bolo v roku 2010 až 145 ľudí, od roku 2012 tento počet klesol (priemer 49,5), v roku 2018 to bolo 49. Počet odsťahovaných do roku 2009 nepresiahol hodnotu 14 ročne (priemer 8), od roku 2010 sa pohybuje nad 20 (priemer 36), v roku 2018 to bolo 38. Migračné saldo (počet prisťahovaných – počet odsťahovaných) je s výnimkou rokov 1997 a 2014 pozitívne, pričom najvyššie hodnoty boli medzi rokmi 2005-2011 (priemer 62).

Počet prisťahovaných v Uhorskej Vsi má tiež postupne zvyšujúci trend, i keď medzi rokmi značne nevyrovnaný, najviac obyvateľov sa prisťahovalo v roku 2016 až 22, v roku 2018 to bolo 9. V počte odsťahovaných nebadať od roku 1996 trend, hodnota sa pohybuje medzi 1-13 (priemer 7), v roku 2018 to bolo 7. Migračné saldo bolo do roku 2005 negatívne a dovedy je prevažne pozitívne (priemer od roku 2006 je +5).

Celkový prírastok v Podturni od roku 1996 bol okrem troch (1997, 2001, 2014) rokov vždy pozitívny, najväčší bol medzi rokmi 2005 až 2011, kedy pribudlo celkovo 450 obyvateľov, odvtedy prírastok výrazne klesol, v roku 2018 bol 17. Celkový prírastok v Uhorskej Vsi medzi rokmi 1996 až 2002 bol prevažne negatívny, kedy poklesol počet obyvateľov o 22, od roku 2003 je naopak prírastok prevažne pozitívny (ročný priemer +5), v roku 2018 bol 8.

Podiel osôb v predproduktívnom veku (>15) v Podturni od roku 1996 sa pohybuje medzi 16 – 18 %, v roku 2018 bol 16 %. Podiel osôb v produktívnom veku (15 – 64) od roku 1996 až do roku 2012 viacmenej stúpala z 64 % na 75 %, od 2012 začal stragnovať a klesať na hodnotu 61 % v roku 2018. Podiel osôb v poproduktívnom veku (65>) od roku 1996 až do roku 2012 klesal z hodnoty 20 až na 8, odvtedy pozvoľna stúpa na 11 v roku 2018.

Podiel osôb v predproduktívnom veku v Uhorskej Vsi v roku 1996 bol 14 a do roku 2002 poklesol na 8 %, odvtedy postupne pozvoľne stúpa až na súčasných 20 %. Podiel osôb v produktívnom veku od roku 1996 až do roku 2005 pozvoľna stúpala z hodnoty 68 % na 75 %, odvtedy naopak pozvoľna klesá

na súčasných 61 % v roku 2018. Podiel osôb v poproduktívnom veku od roku 1996 po rok 2008 viac-menej klesal z 18 % na 16 %, odvtedy pozvoľna stúpa na 19 % v roku 2018.

Index starnutia obyvateľstva v Podturni od roku 1996 po rok 2012 mal klesajúci trend (viac ako dvojnásobne poklesol), odvtedy pozvoľna stúpa. Index starnutia obyvateľstva v Uhorskej Vsi od roku 1996 po rok 2002 stúpala, odvtedy až po rok 2013 poklesol dvojnásobne (najvýraznejšie medzi rokmi 2005-2008), od roku 2013 viac-menej stagnuje.

Počet sobášov v Podturni od roku 1996 až po rok 2009 sa pohyboval medzi 0-4, odvtedy postupne stúpala (3-9) a v roku 2018 bol 9. Počet rozvodov v Podturni sa pohyboval väčšinou medzi 0-2, posledné dva roky výrazne stúpol (2017: 5, 2018: 4). Počet sobášov v Uhorskej Vsi nemá časový trend, pohybuje sa od roku 1996 medzi 0-4 ročne. Počet rozvodov v Uhorskej Vsi sa od roku 1996 pohybuje medzi 0-2 ročne.

Tab. 2 Populačné deskriptívne štatistiky v Podturni a Uhorskej Vsi v rokoch 1996 – 2018

Deskriptívne štatistiky	1996	2002	2008	2014	2018
Počet obyvateľov (stav k 31.12)					
Podtureň	439	498	745	1014	1107
Uhorská ves	425	429	463	471	496
Hustota obyvateľov (osoba/km²)					
Podtureň	85	95	143	200	216
Uhorská ves	96	97	100	106	111
Priemerný vek					
Podtureň	40	39	36	36	38
Uhorská ves	40	42	42	42	41
Narodení					
Podtureň	7	9	13	13	13
Uhorská ves	4	2	9	2	10
Zomretí					
Podtureň	5	4	2	8	6
Uhorská ves	2	3	1	2	4
Prirodzený prírastok obyvateľstva					
Podtureň	2	5	11	5	6
Uhorská ves	2	-1	8	0	6
Potraty					
Podtureň	0	2	3	1	1
Uhorská ves	2	0	0	0	0
Index potratovosti					
Podtureň	0	22	23	6	8
Uhorská ves	50	0	0	0	0
Umelé potraty					
Podtureň	0	2	2	x	1
Uhorská ves	2	0	0	x	0
Podiel osôb v predproduktívnom veku (0 - 14)					
Podtureň	16	16	18	17	16
Uhorská ves	14	8	11	14	20
Podiel osôb v produktívnom veku (15 - 64)					
Podtureň	64	67	70	75	73
Uhorská ves	68	75	74	68	61
Podiel osôb v poproduktívnom veku (65+)					
Podtureň	20	16	12	9	11
Uhorská ves	18	17	15	18	19

Deskriptívne štatistiky	1996	2002	2008	2014	2018
Index starnutia					
Podtureň	124	98	64	54	67
Uhorská ves	132	221	128	125	96
Prisťahovaný na trvalý pobyt					
Podtureň	6	37	36	44	49
Uhorská ves	3	2	16	9	9
Vysťahovaný z trvalého pobytu					
Podtureň	3	14	10	57	38
Uhorská ves	6	11	3	9	7
Migračné saldo					
Podtureň	3	23	26	-13	11
Uhorská ves	-3	-9	13	0	2
Celkový prírastok obyvateľstva					
Podtureň	5	28	37	-8	17
Uhorská ves	-1	-10	21	0	8
Sobáše					
Podtureň	1	3	4	7	9
Uhorská ves	0	4	4	2	1
Rozvody					
Podtureň	0	0	2	2	4
Uhorská ves	1	1	0	2	2
Index rozvodovosti					
Podtureň	0	0	50	29	44
Uhorská ves	67	25	0	100	200

Pozn.: prirodzený prírastok obyvateľstva: počet živonarodených - počet zomretých; Index potratovosti (%) – (počet potratov / počet narodených) *100; Potraty: počet samovoľných + počet umelých potratov; Index starnutia (Sauvyho index): vyjadruje počet osôb v poproduktívnom veku pripadajúci na 100 osôb v predproduktívnom veku; Migračné saldo: počet prisťahovaných - počet vysťahovaných; Celkový prírastok obyvateľstva: prirodzený prírastok + migračné saldo; Index rozvodovosti (%) – (počet rozvodov / počet sobášov) * 100; Index ekonomického zaťaženia: vyjadruje počet osôb v predproduktívnom veku a poproduktívnom veku pripadajúci na 100 osôb v produktívnom veku.

Zdroj: www.statistcis.sk

Tab. 3 Počet obyvateľov v Podturni a Uhorskej Vsi (stav k 31.12.2018) v jednotlivých vekových skupinách

	0 - 14	15 - 24	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 - 64	65 - 74	75 - 84	> 85	Spolu
Podtureň	178	130	181	202	174	122	74	40	6	1107
Uhorská ves	98	26	66	104	52	56	59	24	11	496

Zdroj: www.statistcis.sk

Zamestnanosť

Podmienky zamestnanosti obyvateľov širšieho okolia vytvárajú samotné obce Podtureň a Uhorská Ves, kde pracuje časť ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Obyvatelia sú zamestnaní predovšetkým v priemysle a poľnohospodárstve.

Počet právnických osôb v Podturni od roku 1994 postupne až šesťnásobne stúpol z 9 na 60 v roku 2018. Počet živnostníkov od roku 2004 po rok 2011 stúpol viac ako dvojnásobne (2004: 28, 2011: 71), odvtedy po rok 2015 poklesol (58), od tohto roku znovu mierne stúpa (2018: 68). Počet nezamestnaných od roku 1996 (10) postupne stúpala a klesala. Vrchol nezamestnanosti bol v roku 2012 (80), odvtedy klesol až na hodnotu 26 v roku 2018.

Počet právnických osôb v Uhorskej Vsi od roku 1994 postupne stúpal zo štyroch až na 28 v roku 2018. Počet živnostníkov od roku 2004 (30) po rok 2009 stúpol na 50 a odvtedy znovu postupne klesal až na 23 v roku 2018. Počet nezamestnaných od roku 1996 (17) postupne stúpal aj klesal a v roku 2018 dosiahol počet 13.

Dochádzkou za prácou je vyrovnávaný rozdiel medzi ponukou a dopytom práce. Obyvatelia týchto obcí dochádzajú za prácou hlavne do väčších miest v relatívne blízkom okolí, teda do Liptovského Mikuláša a Liptovského Hrádku.

3.2 SÍDLA

Podtureň

Oblasť bola osídlená už od doby kamennej (lužická kultúra), v dobe železnej tu bola tiež osada. Okolo 1 storočia pñl. na okolitých pahorkoch bol obranný systém pre ochranu obchodnej cesty Liptov – Spiš. Na vrchu Varta bol stredoveký hrádok zhruba do 16 storočia. Najstaršia písomná zmienka o obci pochádza z roku 1331, kde sa Podtureň spomína ako osada Tornalia. V tomto roku dal miestny zeman Alexander z Podturne postaviť kaplnku. V stredoveku sa obyvatelia obce živili poľnohospodárstvom, chovom dobytky alebo strážnou službou. Okrem poddaných a želiarov žilo v obci i niekoľko zemianskych rodín (Podturňanský). V 16 storočí dal Podturňanský v obci vystavať kúriu, v 18 storočí bola barokovo prestavaná a vznikol anglický park. Podturňanskí postavili v obci ďalšie dva kaštiele (Pálovské, Vranovo). V roku 1871 bola obec napojená na železničnú sieť, v úseku Žilina – Poprad. V tomto storočí bol v obci tiež postavený liehovar. V roku 1908 bola v obci vybudovaná zvonica. V roku 1919 bola v obci otvorená škola, v tomto období vznikol čitateľský spolok, ochotnícke divadlo, ženský spolok Slovenskej evanjelickej jednoty a organizácia dorastu Československého červeného kríža. Súčasťou obce bola aj osada Prekážka, ktorá bola jej miestnou časťou až do roku 1924. Po tomto roku sa stala súčasťou Liptovského Hrádku. V roku 1935 bola pre potreby školy postavená nová budova, v roku 1938 sa začalo so stavbou jubilejného kultúrneho domu. Obyvatelia obce sa aktívne zapojili aj do Slovenského národného povstania. V roku 1949 získala obec telefónne spojenie a rozhlas, od roku 1952 v obci fungovalo JRD a materská škola. Rozvíjala sa tiež individuálna výstavba a vznikali nové ulice. V rokoch 1974 – 1984 prebiehala stavba diaľničného mosta, ktorý je doteraz najdlhším mostom na Slovensku. V roku 1976 bol vybudovaný objekt dnešného Športhotela Elán. V 80-tych rokoch bol rekonštruovaný kultúrny dom a postavený nový dom smútku. Obec sa v súčasnosti skladá z dvoch častí Podtureň a Roveň. V Rovni vzdialenej od obecnej zástavby sa sústreďuje priemyselná výroba.

Uhorská Ves

Obec Uhorská Ves je najstaršou písomne doloženou obcou na Liptove, ktorej vznik sa datuje od roku 1230 v listine kráľa Ondreja II. Obyvateľstvo obce sa v tom čase zaoberalo okrem poľnohospodárstva aj pltníctvom po rieke Váh a domáckou výrobou. V 15. storočí si tu bohatí sedliaci postavili najstaršie kúrie na Liptove. Počas SNP sa obyvatelia zapojili do odboja. V obci sa nachádza murovaná neoklasicistická zvonica postavená v roku 1924.

3.3 PRIEMYSEL

V obci Podtureň sa priemyselné podniky sústreďujú v časti Roveň pri Liptovskom Hrádku vzdialená od lokality výstavby približne 2,5 km, časť tohto areálu už patrí pod k.ú. Liptovský Hrádok.

Významné podniky v časti Roveň:

- ✓ BOTTLING PRINTING, s.r.o. – špecialista v oblasti priemyselného značenia a kódovania
- ✓ Bromix, s.r.o. – výrobca a distribútor vložkových materiálov určených pre odevný a obuvnícky priemysel
- ✓ GTB, a.s. (Liptovský Hrádok) – výroba nadstavieb na dopravné vozidlá

- ✓ Güde, s.r.o. – výrobca kovového nábytku
- ✓ Hoško, a.s. – dopravná a zasielateľská spoločnosť
- ✓ INOTESKA, s.r.o. - systémy pre hlasovú a dátovú komunikáciu
- ✓ KOVMAX, s.r.o. (Liptovský Hrádok) – stavebniny a kovovýroba
- ✓ VATMANN, s.r.o (Liptovský Hrádok) – kovovýroba

Najbližšie k lokalite výstavby sa nachádza spoločnosť ESOX-PLAST, s.r.o. – lisovanie plastových výrobkov v Uhorskej Vsi (cca 150 m na ľavostrannom brehu Váhu juhozápadne od lokality výstavby).

3.4 POĽNOHOSPODÁRSTVO A LESNÉ HOSPODÁRSTVO

Lokalita výstavby má 12,678 ha, z toho tvorí orná pôda 9,436 ha (74 %) a TTP 2,8121 ha (22 %) podľa katastra nehnuteľností (tab. 4). Ornú pôdu tvorí unifikovaná nečlenená plocha na severnej časti pozemku. S lokalitou na juhu hraničí lesná plocha (dielec 565 - hlavná skupina lesných typov luh jelše sivej) s výmerou 1,92 ha s drevinami vrba biela (85 %), jelša lepkavá (10 %) a topoľ biely (5 %) o výške približne 20 m, v druhej etáži vrba krovitá (100 %) s výškou okolo 9 m. Porast má približne 45 rokov (veková trieda 41 – 80 rokov), les vznikol výsadbou, patrí medzi ochranné lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach s protieróznou funkciou. Tento dielec obhospodaruje Sankt Hubert, a.s. Ďalšie lesné pozemky sa nachádzajú severne od lokality za železničnou traťou, približne 240 m od lokality. V tejto časti sa tiež nachádza zvernica Paliesky (75 ha) so smrekovo-borovicovým lesom (46,5 ha) s chovom jelenej zveri.

V katastrálnom území Podturne je Pozemkové spoločenstvo Podtureň a pozemkové Spoločenstvo vlastníkov pozemkov katastrálneho územia Podtureň. V katastrálnom území Uhorskej Vsi je Urbárske pozemkové spoločenstvo Uhorská Ves

Tab. 4 Využitie pôdy (ha) v katastrálnom území Podtureň a Uhorská Ves za rok 2019

Využitie pôdy (Podtureň / Uhorská Ves)	
Celková výmera	508,1 / 445,2
Poľnohospodárska pôda	303,6 / 128,1
Nepoľnohospodárska pôda	204,6 / 317,1
Orná pôda	195,3 / 65,7
Záhrada	4,4 / 6,3
Trvalý trávnatý porast	103,9 / 56,1
Lesné pozemky	57,5 / 256,1
Vodná plocha	21,3 / 12
Zastavaná plocha	72,4 / 24,6
Ostatná plocha	53,4 / 24,4

Zdroj: www.statisticis.sk

3.5 SLUŽBY

V Podturni sú štandardné služby vidieckeho prostredia (obchody, reštaurácia, pohostinstvo, pekárne a cukráreň, kaderníctvo, penzión, privátne ubytovania, autoservisy), Uhorská Ves je na služby skromnejšia (obchody, privátne ubytovanie).

V Podturni sa nachádza materská škola, najbližšia základná škola sa nachádza v Liptovskom Jáne. Zdravotnícke zariadenia obyvatelia navštevujú predovšetkým v okresnom meste Liptovský Mikuláš.

Obecné úrady obcí zabezpečujú ostatné služby v obciach (odpadové hospodárstvo, ochrana zelene, atď.). V Podturni funguje spoločnosť vo vlastníctve obce NBD, s.r.o. na spravovanie bytov. Z oblasti kultúry sa v obciach nachádza obecná knižnica, v Podturni kultúrny dom.

Zároveň je však možné konštatovať, že vzhľadom na rastúci počet obyvateľov Podturne, v obci chýba nákladnejšia a kvalitnejšia vybavenosť, napr. stravovacie zariadenia vyššieho štandardu, kryté športové a relaxačné zariadenia, náročnejšie areály športu a zotavenia a hlavne zdravotnícke zariadenia. Tieto služby sú v dostatočnej miere dostupné v okresnom meste Liptovský Mikuláš.

3.6 INFRAŠTRUKTÚRA

3.6.1 Doprava

Automobilová doprava

Na severe lokalita hraničí s cestou I/18 (Žilina – Ružomberok – Poprad – Prešov – Michalovce), na juhovýchode lokality sú miestne komunikácie individuálnej a bytovej zástavby. Na južnej hranici tejto obytnej zóny prechádza diaľnica D1, ktorá v týchto miestach križuje Váh, cestu I/18 a železničnú trať. Na západe lokalita hraničí s cestou III/2340, ktorá prechádza Uhorskou Vsou a napája sa na severe na cestu I/18. Na parkovisku na severovýchodnej hranici s lokalitou sa nachádza autobusová zástavka Rázcestie Uhorská Ves (cesta I/18).

Železničná doprava

Severne od cesty I/18 (cca 90 m od lokality) prechádza elektrifikovaná dvojkolajová železničná trať 180 (Žilina – Košice) s vysokou intenzitou prepravy. Najbližšia železničná zástavka sa nachádza v Podturni východne pri novej bytovej výstavbe (cca 200 m od lokality). Prekládka železničnej trate za riekou Váh je v štádiu platného územného povolenia.

3.6.2 Inžinierske siete

Zásobovanie elektrickou energiou

Hlavným napájacím bodom v zásobovaní elektrickou energiou pre Podtureň je elektrická rozvodná a transformovňa Liptovský Mikuláš II, z ktorej vyúsťujú 22 kV distribučné vzdušné vedenia a to linka č. 124 a linka č. 125 v prevedení AlFe 3x95, z ktorých je zásobovaná prevažná časť územia prostredníctvom vonkajších distribučných trafostaníc 22/0,4 kV. V intraviláne obce sú tri stožiarové trafostanice s výkonom 250 kVA. V katastrálnom území sa nachádza ďalších šesť transformačných stojíc 22/0,4 kV. Stožiarové trafostanice TS 1, TS 2 a TS 3 v intraviláne obce sú využívané pre zásobovanie elektrickou energiou objektov obytnej zástavby. Tieto trafostanice slúžia aj pre technicko-komunálnu vybavenosť. Poľnohospodársky podnik je zásobovaný elektrickou energiou nezávisle, ako veľkoodber z vlastného odberného zariadenia TS PP. Priemyselná zóna pri Liptovskom Hrádku je zásobovaná elektrickou energiou z vlastných trafostaníc TS PA 1 a TS PA2.

Podtureň je obklopená nadradenými prenosovými a distribučnými vedeniami ZVN 400 kV, TO 220 kV a 110 kV, ktoré svojim ochranným pásmom obmedzujú urbanistickú využiteľnosť územia.

Riešeným územím prechádza vedenie veľmi vysokého napätia (VVN) 440 kV č. 045, v severnej časti sa nachádza stĺp, vedenie má celkovú dĺžku na lokalite cca 400 m. Od tohto je potrebné dodržať ochranné pásmo 35 m od krajného vodiča. V riešenom území sa nenachádza vedenie vysokého napätia (VN) ani káblové vedenie. VN vedenie linka č. 124 napájané z rozvodne 110/22 kV Závažná Poruba sa nachádza v blízkosti riešeného územia. Najbližší výbežok VN vedenia č. 124 sa nachádza v zastavanej časti obce Podtureň a je ukončený v trafostanici 124/ts/podturen_obec_3_bytovky. Ďalší výbežok ktorý je pomerne blízko k riešenej lokalite, je už v katastri obce Uhorská Ves ukončený v trafostanici 124/ts/uh.ves_mve. Priamo v riešenom území sa nízko napäťové vedenia (NN) nenachádzajú, nachádzajú sa však na hranici riešeného územia.

Zásobovanie teplom a plynom

Zásobovanie teplom v obci je decentralizované z drobných individuálnych kolónií a lokálnych kúrenísk v rodinných domoch, resp. z domových kotolní.

V súčasnosti je obec Podtureň plynofikovaná. Po obci je vedený distribučný plynovod STL (max. 100 kPa). Cez kataster obce Podtureň vedie zásobovací plynovod do Jánskej doliny. Plynovod dopravuje zemný plyn do mesta Liptovský Hrádok, kataster Podtureň a Liptovský Ján, vrátane rekreačného priestoru Jánska dolina.

Zásobovanie pitnou vodou

V katastrálnom území sa nenachádzajú žiadne zdroje podzemnej a povrchovej vody slúžiace pre hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou. Obec Podtureň je zásobovaná pitnou vodou zo skupinového vodovodu (SKV) Liptovský Ján. V obci Podtureň je vybudovaný verejný vodovod, ktorý je súčasťou skupinového vodovodu (SKV) Liptovský Ján. Ako vodné zdroje slúžia pramene Za salašom a Pod Bielym v Jánskej doline.

Voda pre celý SKV je akumulovaná vo vodojeme Liptovský Ján s objemom 2 x 250 m³. Na SKV sú napojené obce Liptovský Ján, Uhorská Ves, Podtureň a Beňadiková. Vetva B SKV profilu DN 125 slúži pre obce Podtureň a Beňadiková. Za Podturnou vetva B s profilom DN 80 slúži pre Beňadikovu. V miestnej časti Roveň sa zásobovanie pitnou vodou realizuje z rozvodnej vodovodnej siete mesta Liptovský Hrádok, napojenej na SKV DN 500V. Verejný vodovod je v správe LVS a.s. Liptovský Mikuláš.

Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd

V obci je vybudovaná splašková a dažďová kanalizácia. Splaškové odpadové vody sú privádzané na ústrednú čistiareň odpadových vôd v Liptovskom Mikuláši, ktorej recipientom je vodná nádrž Liptovská Mara. ČOV využívajú aj priemyselné areály v obci. Kanalizáciu a ČOV v oblasti prevádzkuje Liptovská vodárenská spoločnosť, a.s.

2.6.3. Odpadové hospodárstvo

Obec realizuje okrem komunálneho odpadu aj separovaný zber (plasty, sklo, železo, papier). Odpad z obce je odvážaný na TKO Liptovský Hrádok - Žadovica, ktorá sa nachádza v katastri obce Podtureň pri miestnej časti Roveň (cca 2,2 km od lokality juhovýchodne), na skládke je možné odvážať komunálny a stavebný odpad (nie nebezpečný odpad a separovaný odpad). Skládku prevádzkujú Technické služby mesta Liptovský Hrádok. Zberné stredisko sa nachádza v areáli spoločnosti KOFA (Roveň), odpad berie len v malých objemoch (papier, sklo, plasty, veľkoobjemový TKO a nebezpečný odpad). Obec disponuje tiež kompostoviskom a aeróbnym fermentorom (rozklad BRO).

Odpad je zhromažďovaný v zberných nádobách, kontajneroch, vreciach a odvážaný intervalovo (1 x za týždeň komunálny odpad). Separovaný odpad je zbieraný do samostatných nádob.

3.7 REKREÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

V obidvoch obciach sa nachádza futbalový štadión (futbalové kluby) a detské ihriská. V Podturni sa nachádza tiež jazdecký klub (koní). V katastri obce Podtureň sa nachádza tiež zvernica Paliesky (jelenia zver). V Uhorskej Vsi na pravom brehu Váhu sa nachádza minerálny prameň Uhorčianka.

3.8 KULTÚRNOHISTORICKÉ HODNOTY ÚZEMIA

V Podturni sa nachádza jedna kúria rodu Pottornyay (Forgáčova kúria) zo 16. storočia s renesančnou architektúrou, ktorá je zaregistrovaná ako pamiatkový objekt (v zozname pamiatok s prioritou ochrany a obnovy), nachádza sa v zdevastovanom stave. V obci sa ešte nachádza pamätník padlým v boji proti fašizmu. V Uhorskej Vsi sa nenachádza žiadny objekt zaregistrovaný v registri národných kultúrnych pamiatok.

3.9 ARCHEOLOGICKÉ LOKALITY ÚZEMIA, PALEONTOLOGICKÉ NÁLEZISKÁ A VÝZNAMNÉ GEOLOGICKÉ LOKALITY

Tri archeologické náleziská – Bašta, Varta a Velínok predstavovali v minulosti komplex opevnení obranného charakteru predovšetkým z 1. st. pnl. Výstavbou diaľnice D1 bolo takmer celé hradisko Velínok a väčšia časť hrádka Bašta zničené. V území boli nálezy už z obdobia eneolitu (Bádenská kultúra), neskôr Lužická kultúra, tiež slovanskej keramiky z 8. a 11. storočia ako prvé doklady slovanskej kolonizácie horného Liptova v tomto období. Na Velínku je v súčasnosti vybudované odpočívadlo. Tieto náleziská sa nachádzajú približne 700 m východne od lokality výstavby okolo diaľnice D1.

Medzi Podturňou a Liptovským Hrádkom (cca 1,2 km od lokality juhovýchodne) sa nachádza opustený kameňolom s najlepšie odkrytými lunzskými vrstvami hronika; profil má vyše 50 m. V tejto oblasti dosahujú lunzské vrstvy až 300 m, čo je najviac v Západných Karpatoch.

4 SÚČASNÝ STAV KVALITY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

4.1 OVZDUŠIE

Stav ovzdušia v okrese Liptovský Mikuláš je ovplyvnený existujúcimi malými, strednými a veľkými zdrojmi znečistenia ovzdušia umiestnenými priamo v okrese, ďalej automobilovou dopravou, ale aj prenosmi emisií zo vzdialených zdrojov.

V oblasti Podturne sú najväčší znečisťovatelia ovzdušia z oblasti priemyslu sústredení v podnikoch v miestnej časti Roveň. V okrese sa najväčší znečisťovatelia nachádzajú hlavne v meste Liptovský Mikuláš a tiež v Liptovskom Hrádku. Vzhľadom na prevažujúce severozápadné vetry, oblasť bude najviac ovplyvnená znečisťovateľmi z Liptovského Mikuláša.

Najväčší znečisťovateľ ovzdušia v okrese je tepláreň LMT, a.s. v Liptovskom Mikuláši (plynový kotol 5 Podbreziny – plyn, biomasa), tento zdroj v roku 2017 vypustil 6,6 t tuhých znečisťujúcich látok, tiež 176 t oxidu uhličitého. Ďalší znečisťovateľ je Rettenmeier Tatra Timber, s.r.o. v Liptovskom Hrádku (drevospracujúci priemysel – kotolňa na biomasu), tento zdroj v roku 2017 vypustil 6 t tuhých znečisťujúcich látok, tiež 149,5 t oxidov dusíka, 64,5 t oxidu uhličitého. Ďalším znečisťovateľom v Liptovskom Hrádku je Tesla Liptovský Hrádok, a.s. (strojárenská výroba), vypustil v roku 2017 40,8 t oxidu uhličitého. Tieto spoločnosti patria medzi 100 najväčších znečisťovateľov ovzdušia na Slovensku v jednotlivých látkach.

Menšie zdroje znečistenia sú malé a stredné priemyselné podniky vymenované v časti 2.3.

Najbližšia monitorovacia stanica SHMU(AMS) ovzdušia sa nachádza na Chopku v Nízkych Tatrách - Chopok, EMEP.

Celkovo možno imisnú situáciu širšieho posudzovaného územia hodnotiť ako priaznivú, v rámci Žilinského kraja patrí okres Liptovský Mikuláš k menej znečisteným okresom (tab. 5). Mobilným zdrojom v území je doprava osobných a nákladných vozidiel. Zdrojom sekundárnej prašnosti, hlavne v mimovegetačnom období, je poľnohospodársky využívaná orná pôda.

Tab. 5 Prehľad emisií znečisťujúcich látok v okrese Liptovský Mikuláš (t/rok)

Znečisťujúca látka	2018	2017	2016	2015	2014
tuhé znečisťujúce látky (TZL) vyjadrené ako suma všetkých častíc podľa § 5 ods. 3 vyhlášky č.410/2012 Z.z.	34,203	35,049	31,386	28,32	26,577
zinok a jeho zlúčeniny vyjadrené ako Zn	0,006	0,011	0,007	0,011	0,003
fluór a jeho plynne zlúčeniny vyjadrené ako HF	0,001	0,001		0,001	0,007
amoniak a jeho plynne zlúčeniny vyjadrené ako NH ₃	123,076	128,051	127,397	128,338	128,042

Znečisťujúca látka	2018	2017	2016	2015	2014
plynné anorganické zlúčeniny chlóru vyjadrené ako HCl okrem ClO ₂	0,048	0,07	0,039	0,089	0,088
oxidy dusíka (NO _x) - oxid dusnatý a oxid dusičitý vyjadrené ako oxid dusičitý (NO ₂)	242,837	250,236	250,615	220,713	216,778
oxid uhoľnatý (CO)	325,22	346,71	327,215	312,304	299,364
Oxid siričitý 3.4.01 + 3.4.02	3,028	2,276	3,101	5,257	5,605
fenol				0,075	0,032
formaldehyd (metanal)	0,689	0,666	0,346	0,376	0,334
tetrachlóretylén (perchlóretylén)	1,24	1,201	1,436	1,233	1,044
toluén					
alkány (parafíny) okrem metánu	0,034	0,037	0,039	0,037	0,043
alkylalkoholy	0,179	0,179	0,105	0,1	0,094
organické látky vyjadrené ako celkový organický uhlík (TOC)	45,466	40,026	46,842	62,193	72,945
oxid uhličitý (CO ₂)	4 117,61	4 336,00	4 334,00	4 137,00	3 806,00

Zdroj: NEIS, www.air.sk

4.2 HLUK

Akustické pomery dotknutého územia sú určované predovšetkým mobilnými zdrojmi hluku.

Mobilné zdroje sú automobily jazdiace predovšetkým po ceste I/18, s ktorou lokalita hraničí a tiež diaľnica D1 najbližšie vzdialené od lokality cca 200 m južným smerom (mostný objekt). Severne od cesty I/18 prechádza tiež železničná trať č. 180 (cca 70 m od lokality).

Stacionárne zdroje významné sa v oblasti nevyskytujú, menší zdroj je priemyselný areál spoločnosti ESOX-PLAST, s.r.o. – lisovanie plastových výrobkov v Uhorskej Vsi (cca 150 m na ľavostrannom brehu Váhu juhozápadne od lokality výstavby). Zdrojom hluku môže byť tiež malá vodná elektrárňa na Váhu spoločnosti Ennergi, s.r.o (cca 60 m západne od lokality).

Oblasť nie je chránená pred hlukom od cesty I/18 protihlukovými stenami, tiež diaľnica D1, ktorá prechádza Podtureňou mostným objektom nemá vybudované protihlukové steny.

4.3 HORNINOVÉ PROSTREDIE

Z hľadiska možnosti aktivácie geodynamických javov je záujmové územie vzhľadom na jeho sklonitosť klasifikované ako stabilné. Najbližšia lokalita ohrozená potenciálnym zosuvom (zmiešané a suťové zeminy a elúviá/horniny skalné) je cca 400 m severne (nad železničnou traťou – rajón nestabilných území – III.A, III. C). Táto potenciálne zosuvná oblasť neohrozuje samotnú lokalitu výstavby. Lokalita by nemala byť ohrozená vodnou eróziou, nie je zaradená v záplavových oblastiach.

4.4 POVRCHOVÉ A PODZEMNÉ VODY

Antropogénne vplyvy v širšom území sa prejavujú v kvalite podzemných a povrchových vôd. Na ich znečisťovanie sa podieľa predovšetkým poľnohospodárstvo, priemysel a komunálne odpadové vody.

Povrchové vody

Lokalita sa nachádza na pravom brehu Váhu. Najbližší pravostranný prítok Váhu v oblasti je potok Jamníček v obci Podtureň (cca 400 m). Západný okraj lokality priamo hraničí s korytom Váhu. Kvalita vody vo Váhu môže byť ohrozená kanalizáciou a povrchovým odtokom. Kvalita povrchovej vody na toku Jamníček (najbližší pravostranný prítok) sa sleduje v obci Podtureň (5490 - 0,10 riečny km). Tento tok nebude ohrozený výstavbou, nakoľko od lokality je vzdialený cca 320 m východne, vlieva sa do Váhu vyššie na toku. Kvalita vody na Váhu sa sleduje v Liptovskom Mikuláši (5550 – 346,6 riečny km).

Najbližšia stanica merania kvality povrchovej vody na Váhu sa nachádza v Liptovskom Hrádku – Váh-Nad Liptovským Hrádkom (V002540D - 364,6 Rkm).

Iba reakcia vody na stanici Váh-nad Liptovským Hrádkom v roku 2018 nevyhovovala požiadavkám na kvalitu vody podľa NV SR č. 269/2010 Z. z. a NV SR č. 167/2015 Z. z.

Podzemné vody

Potenciálnym zdrojom znečisťovania podzemných vôd v záujmovom území je predovšetkým intenzívne poľnohospodárstvo, ktoré pôsobí ako plošný zdroj znečisťovania a podpisuje sa na plošnom znečistení podzemných vôd rôznymi formami dusíka a čiastočným zdrojom znečistenia môžu byť tiež komunálne odpadové vody.

Najbližšia stanica merania kvantity podzemných vôd v území je Beňadiková - Uhorská Ves (335) a stanica Podtureň (335), a merania kvality podzemných vôd je stanica Vavrišovo (611990). Na sonde Vavrišove (34690) severne od obce Vavrišovo (cca 6,7 km od lokality) sa monitoruje kvalita aj kvantita podzemných vôd (tab. 6).

Množstvo využiteľnej podzemnej vody v oblasti Liptovský Hrádok-Podtureň je 127 l.s^{-1} , kvalita vyhovuje normám STN, je určité biologické a bakteriálne znečistenie, lokalita je vodohospodársky nevyužitá, bilančný stav vody je v lokalite dobrý ($BS > 3,33$). Množstvo využiteľnej podzemnej vody v oblasti Podtureň-Okoličné je 38 l.s^{-1} , kvalita nebola hodnotená, je určité biologické a bakteriálne znečistenie, lokalita je vodohospodársky nevyužitá, bilančný stav vody je v lokalite dobrý ($BS > 3,33$).

Prekročené limitné a prahové hodnoty znečisťujúcich látok v niektorých dňoch v roku 2017 na staniciach Vavrišovo (611990, 34690) boli;

Prahové: naftalén, pH, Fe, Fe^{2+} , Mn

Limitné: pH, Fe, Fe^{2+}

Voda podľa tvrdosti v oblasti je hodnotená ako mäkká 0,71-1,42 mmol/l.

Tab. 6 Bilančná tabuľka pre lokality objektov štátnej monitorovacej siete kvality podzemných vôd v rokoch 2016 a 2017 vo vybraných ukazovateľoch. Ďalej je tam vyjadrený vyhodnotený bilančný stav (A –priaznivý, B –napätý, C –pasívny). Poznámky: ChSK_{Mn} - chemická spotreba kyslíka manganistanom, RL_{105} – rozpustené látky, sušené pri 105 °C

Č.objektu	Lokalita	rok	NH_4	NO_3	NO_2	ChSK_{Mn}	vodivosť	RL_{105}	Bil.stav
24690	Vavrišovo	2017	22,22 A	2,27 A	100 A	12 A	8,82 A	9,34 A	A
		2018	100 A	3,24 A	100 A	7,89 A	8,68 A	8,69 A	A
611990	Vavrišovo	2017	12,5 A	3,05 A	33,33 A	3,92 A	7,16 A	7,63 A	A
		2018	14,28 A	3,11 A	20 A	4,95 A	6,88 A	7,24 A	A

Zdroj: SHMU

4.5 PÔDY

V hodnotenej lokalite neboli vykonávané podrobnejšie prieskumy kvality pôdy z hľadiska jej možnej kontaminácie. Hlavným potenciálnym zdrojom znehodnotenia pôdy v širšom okolí je intenzívna poľnohospodárska činnosť (hnojenie, postreky, zhutnenie pôdy mechanizmami). Nakoľko je posudzovaná lokalita intenzívne poľnohospodársky využívaná, je predpoklad výskytu zvyškov látok pochádzajúcich z hnojenia, príp. postrekov.

Na pôdach na lokalite je potenciálna vodná erózia slabá až žiadna (odnos menej ako 4 t/ha) a potenciálna veterná erózia je rovnako žiadna až slabá. Náchylnosť na kompakciu (zhutnenie) je primárna aj sekundárna (genetické vlastnosti pôdy + činnosť človeka). V území je nekontaminovaná pôda, geogénne podmienený obsah niektorých rizikových prvkov dosahuje limitné hodnoty A (referenčná hodnota znamená, že pôda nie je kontaminovaná, ak je koncentrácia prvku/látky pod touto hodnotou). Pôdy sú na minerálne chudobných substrátoch náchylné na acidifikáciu.

4.6 SKLÁDKY

Najbližšia skládka TKO sa nachádza v katastri obce Podtureň približne 2,2 km juhovýchodne od lokality výstavby pri miestnej časti Roveň. V blízkom okolí nie sú registrované žiadne nelegálne skládky odpadu. V okolí tiež nie sú registrované žiadne environmentálne záťaže (najbližšia je skládka Žadovica).

4.7 RASTLINSTVO A ŽIVOČÍŠTVO

Lokalita výstavby má 12,678 ha, z toho tvorí orná pôda 9,436 ha (74 %) a TTP 2,8121 ha (22 %) podľa katastra nehnuteľností. Ornú pôdu tvorí unifikovaná nečlenená plocha na severnej časti pozemku. S lokalitou na juhu hraničí lesná plocha. Na západnej strane plochy ornej pôdy od TTP oddeľujú pásy lesnej vegetácie a tiež južná časť lokality zasahuje do plôch lesných porastov. Plôšky lesnej vegetácie majú spolu rozlohu približne 1,3 ha. Pôvodná vegetácia bola na veľkej časti lokality odstránená a premenená na ornú pôdu a TTP. Zachovali sa malé časti lužných lesov s pozmeneným druhovým zložením. Samotná poľnohospodárska plocha predstavuje hlavne potravný habitat predovšetkým pre kopytníky a niektoré druhy vtákov. Plocha je vhodná tiež ako potravný a úkrytový habitat pre hlodavce.

4.8 ZDRAVOTNÝ STAV OBYVATEĽSTVA A CELKOVÁ KVALITA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA PRE ČLOVEKA

Zdravotný stav obyvateľstva je výsledkom pôsobenia viacerých faktorov – ekonomická a sociálna situácia, výživové návyky, životný štýl, úroveň zdravotníckej starostlivosti ako aj životné prostredie (ŽP). Vplyv znečisteného ŽP na zdravie ľudí je dosiaľ málo preskúmaný, odzrkadľuje sa však najmä v ukazovateľoch ako sú stredná dĺžka života pri narodení, celková úmrtnosť, dojčenská a novorodenecká úmrtnosť, počet rizikových tehotenstiev a počet narodených s vrodenými a vývojovými vadami, štruktúra príčin smrti, počet alergických, kardiovaskulárnych a onkologických ochorení, stav hygienickej situácie, šírenie toxikománie, alkoholizmu a fajčenia, stav pracovnej neschopnosti a invalidity, choroby z povolania a profesionálne otravy.

Syntetickým ukazovateľom úrovne životných podmienok obyvateľstva a úmrtnostných pomerov je stredná dĺžka života, t.j. nádej na dožitie. Po roku 1991 pokles celkovej úmrtnosti, ale najmä dojčenskej a novorodeneckej sa prejavil v predĺžení strednej dĺžky života pri narodení. Podľa ŠÚ SR priemerná stredná dĺžka života pri narodení v okrese Liptovský Mikuláš v roku 2014 - 2018 bola u mužov 74,6 rokov a u žien 82,4 rokov. Priemerný vek pri úmrtí v roku 2018 u mužov v okrese Liptovský Mikuláš bol 70 rokov a u žien 80 rokov. Vidieť pomerne vysoký rozdiel medzi výškou dožitia sa u mužov a u žien. Napriek uvedenému vývoju v poslednom období, úroveň úmrtnosti obyvateľstva, najmä u mužov v strednom veku zostáva naďalej celospoločenským problémom.

Pre demografický vývoj v SR je charakteristický dlhodobý pokles pôrodnosti aj v oblastiach s doteraz priaznivou natalitou. Platí to aj pre Žilinský kraj i okres Liptovský Mikuláš a jeho jednotlivé sídla. K základným charakteristikám zdravotného stavu obyvateľstva, odrážajúcich ekonomické, kultúrne, životné a pracovné podmienky patrí aj mortalita. Výška ukazovateľov celkovej úmrtnosti závisí však nielen od uvedených podmienok, ale ju bezprostredne ovplyvňuje aj veková štruktúra obyvateľstva. Hrubá miera úmrtnosti sa v SR stabilne udržiava v poslednom desaťročí v rozpätí 9,6 až 10,0 úmrtí na 1 000 obyvateľov. Hrubá miera úmrtnosti v roku 2018 v okrese Liptovský Mikuláš bola 10%, zomretých bolo spolu 495 osôb.

Úmrtnosť podľa príčin smrti, podobne ako v celej republike, tak aj v Žilinskom kraji, v okrese Liptovský Mikuláš a jeho sídlach dominuje úmrtnosť na ochorenia obehovej sústavy (predovšetkým chronická ischemická choroba srdca) a nádorové ochorenia. Najviac ľudí zomrelo na choroby obehovej sústavy (45 %), nádorové ochorenia (24 %), choroby dýchacej sústavy (9 %), infekčné a parazitárne ochorenie (9 %), choroby tráviacej sústavy (5 %) a vonkajšie príčiny chorobnosti

a úmrtnosti (5 %). Tieto ochorenia majú za následok viac ako 95 % všetkých úmrtí. Z porovnania štatistík za dlhšie obdobie je zrejmé, že v štruktúre úmrtnosti podľa príčin smrti nedochádza v posledných rokoch v SR k podstatným zmenám. V rámci SR a rovnako v Žilinskom kraji je už dlhodobo zaznamenaný vzostup alergických ochorení.

Zdravotný stav obyvateľov v riešenom území odvodzujeme z nám dostupných údajov získaných z webových stránok NCZI, ŠÚSR, Výskumného ústavu demografického, ako aj z nimi vydávaných publikácií. Na základe takto získaných a uvádzaných údajov sa predpokladá, že zdravotný stav obyvateľov sídiel dotknutých zámerom nie je zásadne odlišný od ostatného územia SR.

Hodnotenie zdravotného stavu obyvateľov v priemere za veľké či menšie územné celky je pomerne zložitá, pretože zdravie nie je iba neprítomnosť choroby, ako sme už vyššie uviedli, zdravotný stav je výslednicou fyzického, psychického a sociálneho zdravia. Podľa viacerých zdrojov má rozhodujúci vplyv životný štýl a správanie, nasledované životným prostredím, genetickými a biologickými faktormi a zdravotníckymi službami.

Mieru vplyvu zaťaženého životného prostredia na zdravie ťažko však preukázať, ako aj viacerí autori výskumných prác uvádzajú, že vzťah kontaminácie ŽP k zdravotnému stavu obyvateľstva je problematika závažná a komplikovaná. Celková kvalita životného prostredia pre človeka je súhrnom kvalít jeho jednotlivých zložiek, predovšetkým kvality ovzdušia. Priamy vplyv životného prostredia na zdravotný stav obyvateľstva (okrem havárií, úrazov) je ťažko hodnotiť aj vzhľadom na to, že príčinnosť chorôb je multifaktoriálna a výrazný podiel na chorobnosti má aj životný štýl, genetické faktory, stresy, úroveň zdravotníctva a pod. Taktiež v súčasnosti dostupné údaje neumožňujú dostatočne kvantitatívne určiť podiel kontaminácie životného prostredia na vývoji zdravotného stavu. Vplyv životného prostredia sa odhaduje na 15-20 %. V každom prípade ide o nezanedbateľnú zložku.

4.9 SYNTÉZA HODNOTENIA SÚČASNÝCH ENVIRONMENTÁLNYCH PROBLÉMOV POSUDZOVANEJ LOKALITY

Súčasný stav krajiny širšieho územia posudzovanej lokality navrhovanej činnosti je ovplyvnený stresovými faktormi súvisiacimi s intenzívnym poľnohospodárstvom, dopravou, priemyslom a osídlením. Tieto sa prejavujú nielen ako bodové, líniové, či plošné zdroje znečistenia, ale aj ako líniové bariéry vo vzťahu k migrácii živočíchov. Najväčšie negatívum územia je pomerne nízka diverzita prírodných prvkov a veľkoplošné intenzívne poľnohospodárstvo s nízkym podielom krajinných prvkov (stromy, kroviny, remízky). Tento krajinný ráz prispieva k znečisťovaniu povrchovej aj podzemnej vody, ovzdušia, degradácii pôdy a k znižovaniu biodiverzity.